

DISSESTITO PHYSICA,

BREVITER DELINEANS

THEORIAM SOLIS,

Qvam

SUMMI Numinis GRATIA SUBNIXUS

In REGLA & illustri ad AURAM Academiâ,
approbante Amplissima FAC. PHIL.

P R Æ S I D E

PraeClarissimo & Excellentissimo Viro,

D N. M. PETRO HAHN,

Phys: Professore Ordin - Celeberrimo,
Consistorii Acad. Assessore gravissimo,
Mecænate ac Præceptore gratissimâ
mente perpetim suspiciendo,

*Publico eruditorum examini, liberalis exer-
citii causa permodestè offere*

HAQVINUS A. Wissing Smol:
S. R. M. Stipend.

Ad diem 12 Decemb. Anni 1685. in Auditorio Max:
horis antemeridianis & usitatis.

Excusa apud JOHANNEM L. WALLIUM,
Reg. Univ. ibid. Typogr.

Mons: Ringburgh.

SAGRÆ REGIÆ MAJESTATIS
Amplissimo & Consultissimo Viro

Dn. NICOLAO LIESEN/

Regii judicij Ab. in magno ducatu Finlandiæ As-
tessori gravissimo æquissimòq; Mecenati opti-
mo, Patrono ac Nutritio propensissimo, devo-
to animi obsequio ævitemnum suspiciendo.

Nec non VIRIS

Pl. Reverendo, Reverendis & Eruditissimis,

Dn. M. JOHANNI SPAKIO, In Åsheda

Pastori meritissimo, in yþwidinga hárð Præ-
posito dignissimo, patrono ac promotori sub-
misso vultu devenerando.

Dn. ANDREÆ H. Wüsing in Söderås

Pastori meritissimo, patri ut optimo ac chariss.
sic omni filiali pietate æternum suspiciendo.

Dn. MARCO HEMMINGIO, in Berg

Pastori laudatissimo, fautori & benefactori
mente gratissimà prosequendo.

Ut Et

Per industrio ac natalium splendore sumè conspicuo,

Dn. CAROLO LIESEN/ in prædicto Di-
easterio Regio Amanuensi solertissimo, fau-
tori itidem honorando.

Simul ac Venerabili & Doctiss:

Dn. SVENONI Finnwaldh/ verbi divini ministro
in Söderås impigerrimo, fautori cum amico
amando.

PAX, GRATIA, SALUS!

Oret forsan honestum honestè
redditum officium, esset e-
tiam votum insigne, insi-
gnem Disputationis materi-
am Vobis bac vice offerre,
Patroni, Pater & Fautores
suspiciendi: Ceterum minus insigniter tradi-
tam in manus Vestras tradere, tanto minus
erit honestati gratum, quanto plus doleo hoc
& ipsum confiteri, mei conscius deficientis de-
fectus. Magnitudine enim egregia est Sol,
qui heic materia nomine venit; & nimis nu-
da mea industria, vix paucas, easq; inscritè
complet pagellas. Pulchritudinis venustissimæ
est Sol, & mea hac opella, nihil impensius de-
flet, quam deperditam suam venustatem, su-
um ablatum decus. Cernimus Solem subli-
mē, rutilat fulgidus, appareat adeo luci-
dus, ut nobis venerabilis, gloriosus, perpetuò
maxime admirabilis, totum tantum, quan-
tus est, illustret suo jubare orbem: Cum nihil
sublimitati præter insiniam levitatem, nihil
fulgori præter condensatam rubiginem, nihil
deniq; luci præter obscuras tenebras referunt
be lineæ, hec inculta folia. Misere sapimus
mortales, & qui nostrum maxime didicit, ma-
xime se ignorare, facile fateri potest. Adeo
scimus

scimus, nescimus, studemus quotidiè, Et tamen
quotidie quasi inertes agimus: dum quilibet
nostrum pedes studendo vadit. Quod autem
adversarium, quas dixi, memor, Patroni, Pater
& Fatores propensissimi, audeo tamen hos
sterilius ingenii mei fructus (dicerem si eloqui
non timerem) minoris momenti Disputatio-
nem, Vestrīs nominibus dicare; causam detis
rogo debite meæ invos observantie, causam
detis singulari vestro in me favori, causam
etiam detis parum minimis in me collatis vestris
beneficiis. Quippe qui pretium non fero, quo
me devindam liberem, sed pignus, quo ob-
stringam, ut velle vobis videar, donec potero,
qua majora cupio. Quocirca voluntati sal-
tem interpretemini, dum grandiora et
iamnum non valere bumeri; ac sponte simplici-
tatem tueamini, que se commendare po-
test nemini. Sic Deus protectam vestram digni-
tatem, suo nomini, Ecclesia, Respb. Vobis ve-
strisq; locupletabit longâ etate, me ad re-
grandius tractandas dehinc admovendo Nam
ipse Solus montium laxat sinus, ut ordinibus
pluribus incedat pedes. Interim valete Vo-
Musarum deliciæ, vale Pater dulcissime, qu
redamantem amaveris filium, dum reliqu
favent

Suarum Amplitudinum & Dignitatum
Cultori observantissimo
HAQVINO A. WÜsing
Auctori & Respond.

Ad

*Ornatissimum ingenio moribusque
JUVENEM,*

Dn. HAQVINUM VIISINGIUM,
Smolandum, de SOLE physicè dispu-
tantem, amicum & patriotam di-
lectum:

HACUINUS VISING

per anagramma:

IGNIS HAC VI UNUS.

Elaboratio:

Per duodena regit mundi Sol
aureus astra:
HAC VI cottidiè, ast IGNIS & UNUS
adest.

L. Mq.

ENEVALD. SVEN.
Q. G. A. SS. Th. Doct.
Acad. RECTOR.

In

Ad

Moribus honestis à teneris imbutum, & su-
perinducta doctrina laude conspicuum
Juvenem,

DN. HAQVINUM Wising/
Smoland.

Amicum & Sympatriotam dilectum,
de SOLIS qualitate disputantem:

 Ic OCULI facies MUNDI perstrin-
git ocellos
Multorum, pariter SIDERIS IGNI-
VOMI;

In mediâ cœci luce & radiis stupefacti,
Quid discant dubii, quid doceant
pavidi.

Ast mi docte WISING teneas ruralia
spreta
Dogmata, sic placidus ductor & Au-
thor eris!

L. Mg
Scripsit

E L I A S Zil: Landz
Doct. Med. & Prof.

IN VIRUM JUVENEM

Et liberalium Artium studiis & amabilis
Virtutis ornatus spectatissimum,

DN. H A Q V I N U M Wissing/
de Theoria Solis ingeniosè discurrentem,
Amicum ac Commilitem perpetim
charum habendum:

HAQVINUS VISINGIUS

per Anagr:

NUGIS. QVA.HI.NISU.VIS.
vi delectantur NUGIS, & inepta lo-
quuntur,

Ignorant Artem ad QVA via plana ferat.

Hi tibi non sunt accepti; sed corde volutas
Grandia, quæ eximios addectuere viros.

Nisu cùm cupido præclara reperta sophorum
Vis vestigare & mente agitare bonâ.

Auricomi Solis, quem Gens Eoa colebat,
Naturam enudas ingeniumque potens.

Talibus in cœptis voto mea gaudia testor:
Ausus eveniant Numine propitio!

Quamquam mæsto animo propter do-
lorem ex insperato dilectissimi
Filioli obitu, perceprum,

L. tn. Mq; scripsi

SIMON Zalpo/
Log. & Met. Prof. Ord.

Litterarum Ornamentorum
Juveni,

DN. HAQUINO WJJSZNG,
Amico & commiliti meo perindustrio,
eruditam de SOLE disputationem pro-
priis auspiciis evulganti, *τελεσιχον*
gratulatorium:

QUando corusciferi splendent la-
quearia cœli,
Eximum pandunt tunc CREATORIS
opus;
Plejades igne micant, *Hyades*, nimbofus
Orion,
Zetbus & *Amplion*, *Libra* *Veneris* suo.
Attamen his præstat patuli *fax publica*
mundi;
Sic præstat *pietas*, quæ *Tibi* sola pla-
cet..

Quod dedi impeditior quidem, lu-
bens tamen

AND. WANOCHIUS
Ph. pract. & Hist. Prof.
h.t. Fac. Ph. Decan.

PRÆFATIO.

onclusit animus, Candide Lector,
simplici tunc consilio, ac se se
exercendi cupido, Solis indolem
venari. Est namq; Sol ille ipse ar-
matus, qui pro vario suo positu, varias infert
temporum vicissitudines; pro vario suo positu,
efficit dies longiores aut breviores; pro vario
deum positu, tollit aut reddit singulis mortali-
bus gaudii materiam, animi letioris objecta.
Excurrit Sol ut fortissimus gigas, latatur ut
sponsus, exilie ut victor, ac transactis quorum
gratiā exiit, reddit triumphator, reddit hospes
genitus, acceptus, placidus. Scilicet premat li-
cet orbem tumultus, terram sedibus convekkat
armorum fragor: Sol tamen quā Leonimanum
insertat magister, quā osculatur Tigrim cu-
rios, quā etiam vel minimus Aethiops jubet in
genua subsidere Elephanteum, regnat fulgi-
dus, residet mirabilis, minus singularum sub-
lunarium major & excelsior. Verum cum fin-
gula, qua in sublimi sunt, suā etiam lustree
majestate presens materia, & humi repens

A

meus

meus intellectus, ne desimam partem intelligendo capiat, quid quoſo hic faciat idem meus animus? Metueret ſancte doctorum digna reprobationem, ſubterfugere etiam datum Zoilii cavillandi anſam: niſi ſe ipſum erigeret, doctorum veniam & Zoilorum contempnante libenter ſpondens, quanto certior eſt, ſe ſimpliци nec fauſtuoſo aliquo ſtudio, materialiā hanc ſati ardham fuſſe aggressum. Enimvero ſimpliсem induſtriam declarant ſimpliсiter ſimplices, verum qui omnibus maiores licet non fint, tamēneſſe volunt, nec magna tenent, quoniam non didicere, nec levia cumunt, quia malunt iſcritiam, quā vel maxime elaborata ingenia ſternant, vanis cogitationibꝫ rumidi. Interim nec ſileat idem animus, ſe in hujus Diſputationis elaboratione probatissimi Autores ſequutum, corum ſcripta in rem ſuam convertiſſe: & ſi potiſſimorum queriſ nomina, nec ea ſaceret, ſi retinuiſſe, veritum foret. Qvia nec Pbyſicos omnes conquisiſvit, nec alcium penetrare pomit, ſatisfactum conatibus ratuſ, ubi preſſis quaſi habenis currum coniueret, has intra orbitas. De caſero pro ea quā eſ benignitate, age etiam Momis os obtures, ſincere Lector, animo meo ignoſcendo, cuiuſcumq; demum erroris reuo fueris. Adeo namque confluente jam iſdem, ne rodant; colligunt ſe, ac collane ſpem membris ſimplioris. Valeo.

IN NOMINE INDIVIDUÆ TRINITATIS!

MEMBRUM PRIMUM

exhibens ὥρον αἰσθησίαν Solis.

Distrabit quemq; incertamens, retinent remora, nec sua seponunt incommoda rerum obscuri nexos, qui solvendi veniunt prius quam quis intima quæq; aut attingere aut accuratius pensare poterit. Quapropter laudas quoq; totus literatorum circulus eos Philosophos, qui primum cepere, licet non absq; omni sudore, enucleationem vocum in re tractanda tradere. Scilicet ut error Etymologiae, viam aperit alias erroribus, Æquivocationis semper conturbat, & Synonymia sæpè numero lectorem fallit: Sic quoq; genuinè expositum Etymon viam, Homonymon personam, ac Synonymia satellitem explicant, Metaphorice loquendo. Quorum modum nos sequuti, in thematis bujus explicar-

plicatione, veram vocis, quantum quidem intelligimus, insectabimur originationem, deinde inter variorū varias solis acceptiones, unam cēu instituto nostro cōsonam subjungemus, denique superstruemus, quæ voci huic sunt Synonyma. Nunc ergo primus nobis de Etymo labor.

§. I.

Etymi indolem indagaturi deprehendimus, has inter reliquias eminere sententias, nempe qvando ductu *Ciceronis* lib. 2. de nat. Deor. & multorum, dicitur *Sol* quasi *Solu*; *primo* quidem qvia toto hoc universo, est unicum individuum, totam exhauriens speciei suæ latitudinem. Unde jam in frontispicio linearum nostrarum, hinc quidem tollimus parelium, cēu meteorum emphaticū, qvod qvâ prodit facie, non habet realē. Conf, Syn. Phys. Sperl. p. 175. Interim nō negamus pareliū unum vel plures, entia esse realia *in genere* talia, cum citra fictionem intellectus actuque in mundo existant: quod ipsum declarat experientia.

entia, tum etiam subministrat ratio , si
modo attendere velimus, ad hujus me-
teori causas, qvas clare satis explicat
citatus *Sperling*. noster in suis institut: &
nos ideo illuc candidum remittimus le-
ctorem; hoc tantum subjungentes, qvod
multa per *apparentiam* solam nobis con-
stant, *quaæ non sunt*. Fucum faciunt ho-
mines & artem eorum æmulatur sæpi-
us natura: Non ut in se est vitiata, sed
ut intellectus nostri tenebras, partim
exstimumlet istis imaginibus, partim e-
tiam manu ducat ad rei ipsius notitiam.
Nam species veri detegit aliquando verum,
ut acutissimus scribit *Seneca*, & ejus ver-
ba refert *Clariss*: *Sperlingius*. Qvibus
illud anneximus, ut ut nimis leve, qvod
si reperiatur alicubi hæc vox in nume-
ro plurali usitata, ut apud *Demo critum*,
ex eo tamen non concludi posse, plures
sole uno in terris dari: qvoniā intelligū-
tur ibi vel dies, ut sæpius apud *Virgilium*,
vel Solis radii, ut apud *Martialem*; Vel de-
niq ardor & æstus solis, ut apud *Horatium*
legitur, ac paragraphus seqvens fusius
de hujusmodi dicet. Altera autē sententia

est rursus *Ciceronū* & aliorum, quā *Sol*
dicitur *Solus*, quia omnium siderum in
Cœlo, est corporis quantitate maxima,
cujus rei cum detur forsan melior in
seqventibus explicandi ansa, propera-
mus idcirco ad tertiam istam *opinionem*,
qvæ ad ductum ejusdem *Ciceronis* &
reliquorum, dicit *Solem* quasi *solum* ulti-
mo, quod maximâ adeo sit præ omni-
bus aliis luminaribus, copiâ & clari-
tate fulgoris, qvam rectioribus & in-
terdum obliquis, semper tamen fulgi-
dis commonstrat radiis, dum reliqua
singula lateant, tamquam obscuris late-
bris recondita, ut fusius dehinc. Interim
æqviboniqz consulas, has de Etymo *Ci-*
ceronū & *Calep* nostri sententias rogam9,
ac eligas quæ tibi arriserit, nam nobis
aliqvod harum discrimen ponere, non
est animus, sed tuæ hoc & ipsum offeri-
mus censuræ. *Negz*, enim singula necessi-
tatis complectitur exercitatissimus Imperanti-
um, nedum nostra tenuitas : & qvare ?
quia miserè exsurgit intellectus noster, dicen-
te Historicorum principe *Cornelio Tacito*.

Homonymiæ explicationem ubi pariter capite componere velimus *Chymicos*, qui solem pro *auro* accipiunt, relinquendo, etiam ab initio antevertere necessum habemus (si modo brevitas admitteret) notiores quasdam *Poëtarum* dicendi formulas, ut unam *Satyrici* istius Poëtæ *Juvenali*, alteram *Horatii* & tertiam demum *Virgilii*. Proprius *Juvenali* modus, solem dicit *Primum*. Sic à primo sole Sfaviter in aëre cantando obstrepunt aves, ludunt in aqua pisces, ipsique nos mortales primum plerumque comitamus solem, in studiis sacris aut prophanis: hoc est solis præoccupamus aut proximi sequimur ortum. Infaustum autem solem (venia verbo) ac proinde quamlibet, quæ in terris nos premit, denotat *Horatius* calamitatem, dum solem nominat *nigrum*. Enumeret quis mihi quæso, omnes istos fortunæ arietes, fortunæ gravissima tormenta, quibus occursuri variis concutimur modis. Vadat fames, vadat morborum cumulus, totum tantum orbem

si videris, advertes hercule præter in-
numera alia incommoda, etiam eos,
qui nobis forent & charissimi & nece-
farii, inopinato exitu recedere eo no-
mine, quod homines sint nati, mori nati.
Quamquam brevissima nobis interdum
relinqvuntur mitioris fortunæ tēpora,
adeoq; opportune admodum se nobis
sistit explicandum dictum *Virgilii*, so-
lem *novum* nuncupans: qvo ipso in-
loco intelligit qvidem autor diem exo-
rientem, solem adhuc recentem, & non
dum tantopere ferventem: Verum nec
respuit allegorice verti, ac significari
levissimum ab ærumnis suspirium, qvū
in omnibus tribus hisce dictis, occurrit
tropica quædam locutio. Observatu
dehinc dignum est, quod à Theologis
præfertim homileticis sumitur sol, vel
pro *declaratione* , *conjunctâ cum mitiori*
quædam castigatione, ut legitur apud Jo-
nam Cap. 4. 8. vel pro *persecutione* *solâ* &
perfectâ ut Math. 13. 6. cum sint impii ut
herbæ qvas sol adurit: Vel pro *laicitia* ,
vel *præcone* *instantium ob peccata pænarum*,
tum etiam *extremi iudicii*, ut Propheta
Joel.

Joel. Cap. 2.31. in V. T. & Lucas C. 21. 25.
in N. T. testantur. Vel *quinto eminenter*
ac Metaphorice pro ipso Messia, olim, & non
amplius, in carnem adventuro, teste
Malach. 4. 2. & Esaiâ C. 9. 1. in V. T.
Math: 4. 15. 16. & Luc. 1. 78. 79. in N. T.
Nostrî autem instituti ratio est, solem
contemplari, qua *planetarum medius dux,*
princeps & moderator est lumen relictum
rum, mens mundi & temperatio, ut præcla-
re alicubi differit lumen illud Eloqven-
tiæ Cicero.

§. III.

In synonymiæ expositione tanto mi-
nus sudabimus, qvanto magis certi-
sumus, nos excusatum iri communium
epithetorum notatione, quæ sunt *maxi-
mus Albus*, teste Virgilio; *lumen maximum*,
teste Vulgo; *lucus scaturigo*, teste Hera-
clito, & *orbis totius oculus*, teste demum
Orpheo. Qvippe qui novit, quantum
utilitatis proprium illud visus organum,
suo præstat subjecto illuminato;
is parum recusabit idem qvoq; posse,
metaphorice licet, dici de Sole, ceu cau-
ſa illuminante totum hoc universum.
Tantum esto jam dictum de *οὐρανολογίᾳ*.
Instat proporro. A5 MEM-

MEMBRUM SECUNDUM,

πραγματολογίας explicans.

Sic transanimus leves, trajecimus simplices, & fretum objectum superavimus, nauticæ artis minus periti. Sic quoqu difficultatibus renitendo, errorem proptere evitavimus circa ea, quæ ipsam absolvunt ὀνοματολογίαν. Nam ergo in id juxta incumbere decet, ut, pari studio statim inseDEMUR modo assumptam πραγματολογίαν, cum absque insigni aliquo damno à nobis hic omitti possit tractatio, de propria substrata materiæ sede. Formalis diversi hoc est munus, ut distinctio suo partiali aque ac obiecto totali splendeat quaque discipline.

§. I.

Undam unda trudit, errorem sequitur error, ac qui male incedere cedit, morem ut plerumque obtinet antiquum. Scilicet credidit Aristoteles, quod Cœlum sit quinta quædam essentia, à quat-

qvatvor elementis diversa, simplissima,
incorruptibilis & æterna. Credidit so-
lem ut reliqua astra communem cum
Cœlo naturam habere, & ab orbibus,
quibus ea clavorum instar affixit, tantū
recedere densitate, distare compac-
tione. Deniq; à prioribus erroribus pro-
vocatus credidit , nec credidisse con-
tentus, sustinuit etiam fidenti pronun-
ciatione definire stellam in genere sic
dictam (adeoꝝ & ipsum Solem) quod
sit orbis sui denſior pars &c. Ad quem jam
referas *Peripateticos*, qui hujus dogmatis
rationes acrius obtrudentes nos salutāt
dicendo : *In simplicibus corporibus partes*
sunt ejusdem naturæ cum toto : Cæli corpus
est simplex & stellæ itemq; Sol, sunt ejusdem
partes. Ergo erunt stellæ itemq; Sol, naturæ
ejusdem cum Cœlo, cui inherent & quocum
moventur: modo hinc tollimus densita-
tem & compactionem, qvarum bene-
ficio facilius concipitur lux, & retine-
tur concepta. Verum Respondemus
minorem ex parte negantes ; nam ut
taceamus , quam habent stellæ & Sol
specificam formam, qvis quæſo dixerit eas
magis

magis partes fore Cœli, qvam pisces
partem constituant aquæ, in quâ lu-
dunt, & volucres aëris, in qvo volitant:
qvinimo sublatâ hac inconvenientiâ,
nec Sol, nec stellæ reliquæ detrahent
quid Cœli simplicitati, qvoniam nec
componunt, nec subtrahunt qvid aves
aëri, aut aquæ pisces. Quid multis
moror? cum ipse sacer textus litem
dirimat, dicens: stellas & solem non
ex expanso, tamquam materiâ factum es-
se (ut urget *Vallesius* Peripati affecla)
sed *in expanso*. ceu in subjecto positum,
Genes: i. 14. Dicit autem qvem nomi-
navi, *Vallesius*, qvod si expansum istud
non præberet astris materiam, *necessaria*
foret istam expansi partem periisse, qua aderat
ubi singula posita sunt astra. Verum Re-
spondendo jubemus primum *Vallesium*
attendere, ne sibi sit contradictorius,
qvando dicit Cœli substantiam conden-
satam, stellarum constituere materiam,
ac tandem tamen tollit à Cœlo vacuum,
tollit rarefactionem, tollit etiam alieni
corporis concretionem. Scilicet ut
putamus, substantiam Cœli condensatā
stellis

stellis materiam ponere , nec interim vel rarefactionem ad propellendum vacuum, nec ipsum vacuum, nec novam Cœli partem creatam, nec deniq; extrinſice ſubſtantiam aliquam adſcritam largiri, ſumme erit contradictorium. Deinde plane iniq; uis eſt *Valeſtua* in hac ſuâ propositione, quoniam eā lege ſunt Cœli partes à Creatore productæ, ut aliis corporibus cedant eaq; intra ſe recipiant. Qvocirca valeat *Ariſtotelos*. deliret *Valeſtua*, & nos noſtri instituti me mores, ductu noſtri *Sperlinen*, hanc cu dimus, ceu propiorem & ad ſubſtrata m tantum materiam quadraturam, defi nitionem:

§. II.

Sole eſt planetarum medius, maximus, ſimplex, lucidissimus, globofus, ſemper mobilis ex luce primogeniā inferiorum ſalutis cauſā creatus.

Tradita hæc πραγματική definitio, eſt breviſſimum qvoddam compendium, qvod breviter & ſuccincte, ſalvis tamen relictis ſecus ſentientium ſententiis,

nos

nos in veritatem rei d^educit, qvod fit
via dupli*c*, quæ alio nomine dicitur
conceptus communis, seu convenientiæ, &
conceptus regens seu disconvenientiæ,
qui ipse ob intellectus nostri hebetudinem,
tantum ab affectionibus hic desumitur.
Quantum ad prius, ponimus
locum generis *planetam* sive stellam erran-
tem, qvippe dividuntur communiter
stellæ in errantes & fixas, & cum inter
has qvæ eandem semper invicem po-
situm retinent recenseri nequit, rema-
net quod referatur & definiatur per
conceptum qvendam convenientem,
ut est *planeta*, dictus à Græco verbo pass.
πλανῆμας, quod *errare* significat. Oc-
casionem interim ex inde sibi sumunt
non pauci opponendi, qvos inter & *pa-*
tricium recognoscas dicentem:
Quod
dirigitur ad finem per sua initia & media or-
dinata, illud in nullo errat: Sol. Ergo. Suam
proposit: minorem inde inclarescere
dicit, quia Deus & natura nihil frustra
faciunt, nec motum frustra carent. Ve-
rum ut *ubi partes labant, summa quoq;* tur-
batur, dicente *Historico*; sic hic sumus rem

pera-

peracturi, ac distingvendo inter errare
proprae vel per se, & improprie seu respectu
alterius, nihil Patricio relinquemus, quo
nobis amplius molestiam creet. Scilicet
per se in motu illud errat, qvod adeo sine
certâ vagatur lege, ut terminum â quo
exiit, & ad quem lege motus proprii
redire necessum habet, vel plane non
attingit, vel justo sæpius, tum itineri-
bus alienis & tempore inconvenienti.
Impropriè autem & respectu alterius erra-
re, est eundem quidem terminum fe-
mitâ & tempore consuetis, interim ta-
men non simplici motu, rectâ planave
viâ attingere, qvod Soli cum reliquis
Planetis est commune, qui modo ad
dextram, modo ad sinistram se vibrans,
in summa tamē inæqualitate semper æ-
qualis, nunc se ad altiora elevat, nunc se
deprimens, ad inferiora tendit, semper
eos gradus repetiturus, cum ad primum
motus sui terminum remeet. *Motus*
prorsus erroneus, non respectu sui ipsius, sed
stellarum fixarum, quæ eandem â se invicem,
eandem â terrâ distantiam, eundem in Cælo
suum obtinent semper. Priorem ergo sen-
tentiam

tentiam liberales concedimus **Patricio**,
non item posteriorem. **Quid?** quia
sepositâ repetitione distinctionis, etiam
devictarum gentium militi minor, quam do-
mestico habetur fides, dicente **Curtio.**

§. III.

*Q*uod vero ipsam concernit in data definitione differentiam, desumimus illam ut ante diximus, ex ipsis causis, solem ab, ex, per & propter aliquid creatum esse, clarius explicaturi,

Causa igitur Solis *efficiens* est vel no-
bis tacentibus, summum idque indepen-
dens Ens, *Deus* scilicet. *Ter. Opt. Max: a*
nobis in secula laudandus! quod em ut simplici-
ter primum novimus, sic cœteris cun-
ctis suum adeo largitur esse & depen-
dere, ut ne vel mundi istud decus Sol,
hac lege eximatur, quia *nullum* *creatum*
est causa sui ipsius. *Quod* ipsum ipsa si-
mul probat Scriptura, dicens Genes: I.
â vers:16. ad 20. exclusive; *Fecit Deus duo*
illa luminaria magna! luminare majus ad
prefecturam diei, & luminare minus, ad pre-
fecturam noctis, atque Stellarum. *Et* *collocavit,*

en Deus in' Expanso Cæli ad offerendum lu-
cem super terram. Et ad præsidendum di-
ei ac nocti, & ad distinctionem faciendum
inter lucem hanc & tenebras: viditq; Deus
id esse bonum. Sic fuit vespera, & fuit ma-
nè diei quarei. Unde inclarescit satis,
solem æque ac opera reliqua creatæ. De-
um habuisse Causam suæ productionis
efficientem, & qvidem die ipso quarto.
Oggerunt interim nonnulli pagani, ac
non tam improbant causam, quam o-
mnimode convellere allaborant datum
Solus terminum, ejusdem somniantes æ-
ternitatem, quando dicunt, quod *apri-
mis tribus creationis diebus fuit diei.* Ergo &
Sol vel ante fuit, vel tum statim incepit esse,
vihujus Canonis: posito effecto, necesse est
causam vel esse vel fuisse. Dicunt etiam ter-
tio die fructificationem existuisse plantarum;
Ergo & Solem: nam nullus effectus est sine
causa. Dicunt deniq; Solem, quia simplex
est, præcessisse corpora corruptibilia, ut plan-
tas; quia omne simplex prius est composto.
Verum ad has eorum objectionum ma-
chinas respondemus primo in genere,
& inde in specie. In genere hæc sibi di-

Etia putent, qvod â natura, quam nos habemus *constitutam*, ad illam tunc *con-*
stituendam argumentari absolum est; tum qvia Deus in producendo hoc u-
niverso, rebus se minime alligavit na-
turalibus, tum quod plerique Patrum pie interpretantur placuisse Deo crea-
tionem plantarum præmittere solis, ut
eo ipso ostenderet, se ceu causam pri-
mam, posse pro arbitrio suo produce-
re res extra ordinem absqꝫ secundis.

*Adeoꝫ spectavit Deus in Creationis opere, non operum excellentiam, sed sua liberrima vo-
luntas beneplacitum, ac immensa potentia gloriā.* Et hinc demum si in specie
foret lis peragenda, exulabit forsitan So-
lis æternitas, ex dicto supra allato Ge-
nes: i. qvod *diem* creationis Solis dicit
esse *quartum*, tum ad eversionem con-
sequentiæ & ipsius probationis in pri-
ma ac altera objectione, repetimus da-
tam distinctionem inter *naturam consti-*
tuendam & constitutam, de quâ loquun-
tur Canones isti. Pari quoqꝫ ratione
subvertimus tertii argumenti antece-
dens, partim ex ante dictis, cum ab
imper-

imperfectis ad perfectiora tendere volevit Creator; partim etiam limitatio-
ne, nempe *ea* corpora simplicia, quæ
ceus materia substabunt compositis, an-
tecedere debere, non item stellas. Pro-
inde oggerant *paganī*, regerant alii, ma-
net interim certum, manet immotum,
Deum stare causam Solis *efficientem* &
quidem quarto Creationis die.

§. IV.

Primam Solis causam internam seu
materiam, in hoc paragrapho explica-
turi, asseveramus eam esse *lucem pri-
mogeniam*, quoniam creavit Deus pri-
mo Creationis die substantiam luci-
dam, discriminaturam diei & noctis,
ut dictum est. Quæ ipsa lux, aut fuit
a Deo elapo isto triduo, *conservata*, aut
destructa; quod posterius pernegamus;
quia effectus fuit causæ suæ efficienti
probatus & bonus, sequitur itaque eam
fuisse *conservatam*. Si jam *conservata*
mansit, conservabatur utique lux ista vel
perfecta, vel *imperfecta*: Sed non *perfecta*,
quia si completa fuisset, seorsim cerne-
retur in mundo jam perfecto, adeoque

referretur vel ad *Angēlos* quod fallit, quia
sunt immateriales, vel ad *Cælum*, sed
& illud male, quia istud natura non lu-
cet; vel ad *Elementa*, & pariter inepte, quia
terræ indolem non agnoscit, aquæ
non novit, Aëris neque recipit, verum
etiam naturam ignis subterfugit. Vel
demum referretur hæc lux ad *plantas*,
vel ad *metalla*, vel ad *animantia*, quod quam
absolum foret, mea non refert pluri-
bus dicere. Ergo jubet ultimo natu-
ræ ordo & cogit necessitas, ut frustra
tentatis singulis, referatur hæc lux ad
stelle, & inde ad *Solē* ceu *imperfecta*. ac *ma-*
teria, quæ quarto die in productione
Solis, *debitam* naœta est *perfectionem*. In
quibus ex parte quidem nobis consen-
tit *Pererius*, sequentia argumenta ob-
ciens parti adversariæ: (α) quod Deus
primum creavit Cœlum & terram im-
perfecta, & quia Cœlum est quasi pri-
mum mundi corpus (animata si exce-
peris) quod prius cæteris suum orna-
tum nanciseretur, fuit primia lux cœ-
lestis, lux Solis. (β) quia infirma fuit alia
quædam lux, singula ea præstare, quæ
hæc

hæc præsttit ex verbis Mosis. (γ) quia
hujus lucis & Solis erat idem officium,
discrimen scilicet ponere inter diem &
noctem: & quæ plura demum habet,
hujusmodi *Pererius*. Verum cum ex
allatis hisce non dum constat , an lux
hæc *nudam qualitatem*, non substantiam
importavit, subiungimus nos primo no-
stram sententiam , pro certo statuen-
tes, eam fuisse *substantiam*; quia fuit ter-
minus Creationis, quod apparet ex ver-
bis Creationis, *sit lux, et fuit lux*,: Non
tamen Solam, sed *substantiam* cum *acci-
dente*, quia corpus fuit lucidū. Ac dehinc
refutamus *Pererium* , qui quidem tan-
dem consentit, *lucem* hanc fuisse *substan-
tiam*, interim tamen rem adeo pver-
tit, ut dicere non vereatur, solem *materiā
suā, figura, magnitudine & densitate* , pri-
mo statim die perfectum fuisse , *lucem
vero, motum ac potentiam producendi effe-
ctus*, quarto demum die data esse. Qvod
quantam sapit absurditatem, partim e-
lucet ex parag: præcedente , partimq; jam
demonstro : i. quia gratis dicit
lucem hanc *formam* dare, quod se-

quens refutabit parag: 2. quod negat
soli lucidam materiam, quando dicit lu-
cem die quarto traditam esse, & 3.po-
nit figuram, ponit magnitudinem, ponit e-
tiam densitatem primo die perfecta, & ta-
men tollit formam per quattriduum. Sunt
denique nonnulli alii, qui plane negant,
lucem hanc lucidam fuisse substantiam, quo-
rum objectionem cum ejusdem reso-
lutione, qui scire cupit , adeat Instit:
Clariss: Sperlingi. Interim certo ma-
net terminus creationis substantia con-
juncta accidenti; quod si observat idem
ac tropicam locutionem distingvit à pro-
pria, solidi nihil habebit, quod regerat,
quia nec substantia, nec lux dies pro-
prie dicuntur; nec agimus hic de o-
mni luce, sed de primogeniâ tantum.

§. V.

Leviter sic posita unâ solis causâ in-
ternâ, seqvitur ut properemus ad al-
teram, nempe eam ipsam, quæ dat ei
suum esse specificum, quæ causat affe-
ctiones, quæ format effectiones. Cum
autem qualis ipsa in se sit , nobis ab-
sconditum fuerit, reponimus in locum,

ejus

ejus affectiones , quæ in suo demon-
strantur loco , dum illi , qui spernunt
hanc simplicis ignorantiae confessio-
nem, dicunt solis formam esse vel *ani-*
mam vel *lucem*. Nos vero illorum ine-
ptiis non vacantes, negamus jam sta-
tim *motum solis localem, varium, perpetuum,*
certissimum, ab anima intelligenti emanare;
ac reponimus eundem unice depen-
dere à formâ , qvam in principio pa-
rag. indigitavimus, nempe *naturali*, non
autem *rationali*: tacemus etiam *perver-*
sam explicationem dicti, apud Daniel: 12. 3.
expressi; dum reponimus similitudinem
hanc non in intellectu vel ratione, qvâ
carent astra, sed in fulgore constare:
tacemus pariter qvod dicunt ex dicto
Job. 25. v. 5. stellas vel *solem immundum*
esse, ac ideo constare anima rationali; quia re-
ponimus Solem *immundum* dici in com-
parisonem cum *Deo*, nec tñ. quia *im mundus*
est, constare *anima*, nam si hoc valeret,
constaret utiq̄ *anima rationali*, quidquid
unquam existit. Deniq̄ tacemus tor-
tuosam explicationem dicti Es:44.v.23.
Item quod animam habebit Sol, quia

dicitur *laudare Deum*, dicitur *largiri sub-lunariis animam*: ac singulis hisce breviter reponimus (α) quod dictum Proph. i. continentem non contentum, 2. non solis animam sed quandam προ-τωποτοιαν arguit: (β) fecit Deus solem in fine cum intellectu suo, non solis. (γ) laudat Deum Sol, non effective, sed objective. (δ) formam singulis rebus inesse per *Creationem*, tamquam per *principium primum*, & solem dicimus non specificare, sed adesse caelum adjuvantem universalem in generatione. Adeo etiam hic improbamus non tam divisionem, sed in loco incongruam applicationem, quando scilicet dividunt animam in Generalem & Specialem, & formam voluntariâ ignorantia contemnunt: id est male dicunt generalem istam, metaphoricam ac analogicam animam esse tantum ἐνεργητικήν, hoc est activam, cuius Creato indito ad munia sua exponna: ut hinc etiam aliorum præoccuparemus objectionem, qui cum Soli formam ponunt substantiam lucidam, sic colligunt, *lax soli forma est essentialis, quia omni*

omni lucido forma est & quidem essentialis.
Verum pariter male. Nam notum est
(a) si de luce in genere discurrimus, e-
rit eadem *accidens*, & nullum *accidens*
fit unquam *substantia*, nedum *forma*. (β)
si discursu speciali ad lucem *primogenitam*
provocamus, constat ex parag:priori,
quod ne illa sola substantia fuit, sed con-
juncta cum accidente (γ) est omnis lux
visibilis & formae *invisibiles*. Sed cum ad-
vertere necesse sit acerrime nobis à Pe-
ripateticis objici, intelligentias Solis, for-
mam esse: Respondemus his cœteris re-
lictis, ac dicimus, nos intelligentias quidem
quoad suum esse, agnoscere, sed
diverso prorsus munere, in Scriptura
manifestato. Concludimus ergo, Solis
constantissimum motum nec depende-
re ab animâ rationali, nec à luce pri-
mogenitâ, nec ipsis intelligentiis; sed à
forma suâ informante & specificante,
quod ipsum roboramus syllogismo,
Sperlingio usitatissimo: *Omnis motus natu-*
ralis proficit ex principio interno, seu forma
informante: Motus solis est naturalis Ergo.
Præprimis cum ex motus divisione in

naturalem & violentum, dispiciamus illam, quæ hic objici solet instantia, de motu naturali respectu *principii passivi*.

§. VI.

Qyoniam imponunt nobis ordo naturæ ac necessitas, ut explicemus in hoc parag: alteram solis causam externam, nempe *finem*, ob quem produxit Deus Solem: Idcirco cum varius in se sit, optimum nobis visum fuerit, dividere eundem in *ultimum & subordinatum*. *Ultimus* ille est declaratio opificis gloriæ, nam sol qua nobis famulatur, declarat Deum *bonum*: qua inter tot myriades stellarum motu irrequieto & libero vagatur nunquam confusus, declarat Deum *sapientem*: qua deniq; nec pondere pressus, nec levitate sublatus, magno cum corpore in fluido æthere sustinetur, declarat Deum *potentem*. *Subordinatus* autem solis finis, amat se statim subdividi in *principalem & minus principalem*. Principialis ille consistit (α) in globi totius terreni *illuminatione*, quod apprime patet ex dicto Genesios 1.14. patet ex luce primævâ, quæ soli præcessit

cessit tenebras dispulsura , quæq; ejus
materia deinceps facta est , patet si-
mul ab ipsa experientia, quâ sol nec o-
tiosus est productus, nec alterius ali-
cujus functionis gratiâ, qvam ut illu-
minet. (β) consistit idem finis in tem-
porum ~~descriptio~~ & variarum tempe-
statum ~~formatio~~, quod æque patet ex
Genes: capite & versu modo citatis :
verba autem hæc sunt in fine versus: &
~~sunt in signa & tempora~~; scilicet Vere,
Æstate, Autumo, & Hyeme ; item ~~cum~~
~~diebus & annis~~, (γ) ut adsit Sol ceu ~~causa~~
~~universalis~~, & indeterminata, qvæ in corpo-
rum sublunarium inanima ac animata ar-
gendo, auctionem, diminutionem, generationem,
corruptionem, conservationem ac variarum
varias virtutes in eadem imprimet. Auget
namq; Sol singula inferiora, vel blan-
dum calorem, qvo alimentum substan-
tiæ suæ copiosius præparatur, provo-
cans, vel è gremio terræ extractum al-
imentum , eidem iterum infundens :
verum ~~minuit~~ singulis his subtractis.
Generat rursus, vim generativam in se-
minibus latitantem excitando: verum
corrump.

corrumpit, vel nimio æstatis ardore, vel
hyemis rigido rigore. Denique taceo
ut calore fove*s*, taceo ut corrupti-
vum frigus propellens, singula sublu-
naria conservat idem noster sol, ac *va-*
rias tantum intueor virtutes, qvas ceu
omnium notissimas *imprimi* in mista,
in segetes, *in* ipsum denique naturæ he-
roem hominem: quamvis nec virtu-
tum, nec vitiorum habitum infun-
dat, nec voluntati hominum domine-
tur, ut specialis quædam nostra decla-
rabit quæstio. Interim nec multum no-
bis faceſſit negotii objectio, defumpta
a ſolis remotiſſimo ſitu: nam concedi-
mus ſolem non agere in inferiora hæc-
ce *contactu* aliquo corporali & immediato,
ſed *virtuali* & *medio* ut poſtmodum.
(d)confiſtit finis ille principalis in eo,
quod Sol fit *ſignum rerum fuiurarum*, te-
ſte citato verſu Genes; non tamen ita,
ut urgent *Genetbiaci*, ac nos poſthac
rurſus refutabimus, ſed quatenus *sim-*
pleriter aliquid instantis pronunciat i.
Naturaliter, quando ex ſolis motu, ortu,
occuſu aut vario qvovis in Cœlo po-
ſitu

situ, ceu è causa secunda investigantur
eventus vel *certi*, ut Ecclipses, vel
incerti ut pluviae, siccitates etc. quæ in-
certæ manent, (α) quia Dei liberrima
voluntas non est adstricta causæ huic
secundæ, quin eidem consentiens, ali-
quando etiam dissentire possit. (β) qvia
vires ejus viriumq; ad producendum
effectum proportionem, non penitus
exploravit etiamnum quis mortalium.
2. pronunciat etiam sol futura *Civiliter*,
edocens jam fore opportunitatem
arandi, jam plantas ferendi, iam vites
putandi &c. 3 autem *Spiritu* *liter*, mani-
festans gratiam aut iram Dei præsen-
tes aut affuturas, ut Josuæ 10. 12. Math:
27. 45. Interea permanet *finis ille minus*
principialis (qui quoq; mysticus erit) u-
nus & indivisus, erudiendo scilicet nos
ut ductu solis, concedita negotia fide-
les administremus, ductu etiam solis
singulos hominum amore amplecta-
mur, cupientes singulis prodesse. Et
hæc de Causis, cum properare nobis a-
nimus sit, ad

MEM-

MEMBRUM TERTIUM

Solis affectiones explanaturum.

Efficiens finem, & materia suam formam hactenus respexere: tanto autem exactior etiamnum remaneat cura, quanto quæ supersunt affectiones, proprius assimilari possunt vel mari scrupulo, mari scopulo, scopulo dico scopulo, vel alii curvis rei, quam aggravat difficultas difficiles. Interrim legimus Clariss: Sperlingii vestigia, quibus affverimus, ac insuper unumquemq; rogatum imus, ne quis hac de re offendatur, sed si in quibus erraverimus, placidus nobis ignoscat ceu iis, qui nullam aspernantur informationem,

§. I.

Affectionum prima fuit solis inter Planetas medietas, in subiecto cœlo, ut quartus cum primo, & tertius ab ultimo limites inter duas quasi trigas con-

sti-

stituat, *Saturnum, Joven. & Marten.* ab una parte, & *Venerem, Mercurium*; tum *Lunam* à parte alterâ habens. Verū cum non possumus id ipsum evincere argumentis, quæ nihil Matheſeos sapient, licebit nobis veniā impetratâ *Physicorum & Mathematicorum* industriam jungere, ac nostram sententiam declarare. 1. Ab *Eclipsi solari*, factâ interpositione *Luna*, qvoniā omnium erit consonum votis, id esse superius ſidū, cuius lumen tollitur corporis opaci interpositione, ut *Luna*. 2. à *negatione vacui*; nam evictâ jam Lunæ existentiâ inferiori, dicimus *Venerem* quoq̄ & *Mercurium*, intercedere inter ſolem & Lunam, qvum alias vacuum daretur, maximum iſtud ſpatium, quod obſervarunt *Astronomi* inter Solem & Lunam 3. à *ſimili*, quia quā Majestate quis vidit Regem inter ſubditos, eodem quoq̄ fulgore videbit ſolem, non tantum inter reliquos planetas, ſed & ſtellas fixas: ſed convenit Regi ſubditos illustrare & jura dicere, in medio eorum accumbendo. Ergo & Solis erit, à medio loco ſingulis ſtel-
larum

iarum reliquarum suam largiri lucem. Adde etiam simile à corde. Indeque data hac occasione, concedimus *Wendelino*, stellas habere *nativam lucem*, & ipsam etiam lunam; concedimus pariter *in aequalitatem lucis nativa*; concedimus deum *diversitatem luminis mutuum*: ita tamen ut prælio hoc secundo ejus atterantur copiæ, & solis lux æque ad singulas stellas pertingat, qua nec est *subjective calidus*, ut vult *Wendelinus*, & postmodum dicetur, sed *virtualiter*, nec suprema aëris regio, *per se* magis Luminis habeat hac nostrâ, nempe cum cœlum sit serenum, sed interdum *per accidens*, nebulis aut nubibus nostras oras infestantibus. Ac non otiose tantum pertingat beneficio radiorum, illa ipsa lux, sed & illuminet, quod probamus 1. *Testamentio Mathematicorum*, qui dicunt planetas eo esse lucidiores, quo sunt soli propiores. 2. ex *suum solis medio*, qui modo ostendebatur. 3. à *Luna* lumen non tantum mutuatitium probante, sed & diversum.

-*Si ergo cooliberti s. alio art. §. II.*

mutatitium

§. II. Diximus pariter in data definiti-
one Solē esse planetarū *maximum*, cum
ob *corporis sui vastitatem*, quam optime
novēre *Astronomi*, tum ipsam *lucis copi-*
am, quam probat una cum Scripturā
etiam moderna experientia tam
clara, ut nec magis lucidus, nec
major quoad corpus sit Sol tempore
matutino, quam *meridiano*, licet ob
medii diversitatem & vaporum
eo maxime tempore congregationem,
apparenter saltem id demonstrari potest.
Adeoq; concedimus rursus *Wendelin*,
corporis solaris magnitudinē non pro-
bari posse primo, ex dicto Gen. i. ita ta-
men ut nec finis, nec effectus ex sen-
tentia ejus proprius determinent eam.
Nam finem in plurimis eundem respi-
cit *Luna*, & effectus realis realem ar-
guit causam, non autem in omnibus
determinat quantitatem. Manet ergo
quod aeq; quoad *corpus ac lucem* sit maxi-
mus. Cui affectioni aliam quoq; nem-
pe proxime subsequentem addimus,
dicentes corpus illud solare, etiam
esse *respectivè simplex*, non prout,

C

oppi-

opponitur *composito* ex genere & differ-
entiâ, ex esse & essentiâ, ex actu & po-
tentia &c. aut demum ex *materia* & for-
ma, sed prout opponitur *misto*. Qui-
bus etiam quartam solis affectionem
annectimus, solem omnium reliquo-
rum planetarum & stellarum esse lu-
cidissimum ; probaturi tam exinde,
quod solus ille sufficeret ad producen-
dum diei lumen cæteris remotis , illi
autem nullatenus amoto hoc : qvam
hinc quod ad nos usq; ejus lux se ex-
tendit per radios(ut supra paulo memi-
nimus) quod non foret si lux solis esset
calida subjective, ex sententia *Wendelini*.

§. III, Qvoniam hoc loco, ut pri-
us, incidit mentio in *calorem solis*, è re esse
videtur, paucis de isto heic agere, qvod
facturi, negamus primū *ignis substantiam*
primo calidam, *fuisse istam lucem*, cuius
mentio fit Genes: I. v. 8. Nam vel *mini-*
ma scintilla manui nostræ admota, for-
tissime eandem adurit parum lucens:
Contra vero *lucida substantia* in putri-
dis lignis magis lucet, lucet quoq; in
oculis felium,, & non calefacit. Sin di-

xerit quis eandem nihilominus ignem fore, rationem det, cur ignis iste lucidus non calefaciat, aut si in majori quanto affuerit, non comburat. Deinde quod *lux* & *calor* adeo sint diversa, ut *soliditas* non sit aliqua *solis affectio*, (quare nec in definitione mentionē ejus fecimus) evincere properabimus hoc argumento: Si calor toto hoc universo, tantum est specie unicus, est quoq; adeo ignis proprium, ut non sit qualitas ab eodem separata, nedium à sole quadam copia in partem sublunarem diffusa: sequitur caliditatem non fore *Solis affectionem*: Sed V. P. E. P. Antecedentis singula membra probaturi, dicimus I. *membrum* inclarescere ex *iisdem effectibus*, qui *specie eandem* arguunt *cavas*: scilicet ponas licet *calorem Cælestem*, ponas *Elementarem*, ponas *Vitalem*; habestamen eandem *per se calefactionem*, (licet gradu distantem) sumas eandem *attenuationem*, accipias *solutionem*, referas *digestionem*, ne dicam, eandem possideas *concoctionem*. Verum ponas pariter licet *calorem Solis*, ac diversam prorsus

calefactionem senties, ceu per aliud. 2. Mem-
brum hac nititur ratione, qvod nemo no-
bis neget, calorem referri posse ad qua-
litates tactiles, qvæ sensum tactus non
afficiunt, nisi ipsa quoqz substantia affue-
rit organo. Indeq; si tandem exceperit
qvis, *ignem internum per externum calorem*
~~excitari, uniri atqz, sic per vim unitam subjectū~~
consumere propriū: dicimus hoc non esse in
controversia, nisi intelligas calorem id
præstare qva accidens est, & sic id ne-
gamus ex prioribus. 3. Membrum, opti-
me elucet (α) quia ignis iste in sole du-
dum foret exhaustus, (β) foret violen-
tus, & nullum violentum est adeo diu-
turnum, ut possit per tantum spatium
durare & ad nos descendere. Interim
novimus eum, aliter qui sentit, *ad prius*
responsum, Deum istum defectum indies sup-
plere, sed male: Nam ut taceamus cre-
ationem, quæ sextum diem, tamquam
sibi ultimum videbat, necesse esset ut
Sol quem naturaliter emisit, naturaliter
reciperet ignem. Qvod si ceu verum
quis assumit frustra tamen laborabit,
qvoniam ignis ille validissime expulsus,

â sole arceret redditum; Sin Sol locum
advenienti relicturus, non æq̄ ab omni
parte ignem emitteret, rogamus ratio-
nem assertionis reddat: Qvibus adde
montes, perenni coniectos nive, can-
dentes glacie. *Ad posterius* te etiam re-
sponsurum novimus, quod scilicet *solis*
comittetur iste ignis radios, ab eis ut terram
petit directus; hoc tamen nihil aliud est,
quam motum afferre violentum, datâ
hac causa extrinsecus movente: qui
motus nec diuturnus permanebit, licet
exemplum idem desumserit à *sanguine*,
quippe qvis nostrum ignorat, sanguini-
mem spiritusq; non *violentiter* sed *natura-*
liter ascendendo descendere ex princi-
pio sui motus interno, nempe forma, a-
ctionibus istis præsidente. Verum quid
refert hisce diutius immorari, videmus
Wendelinum duobus ceupalmariis argu-
mentis, viam sternere suæ sententiæ,
qvorum summa est, quod *nec scripture*,
nec experientia contradicit ille, nec negare
possimus nos, sole competere plerique esse n-
atura, ignis nostro inferiori communio. Ad
quod Respond: I. concedendo, nam sit qvod

non contradicit *scriptura*, *scriptura* tamen
non est norma *rerum Physicarum*, quia
exprimit interdum rem, relinquens
Physico modum rei indagare. 2. *Negan-*
do, qvoniam ubi ille ad experientiam,
minori judicio invalidam provocans,
dicit *majorem puta (per se) cognosci aestum à*
sole verticali, quam à remoto igne quantum-
vus maximo; reponimus nos ipsi, quod
immemor hic est propriæ naturæ ignis,
quæ *in adstans*, non autem *in distans* o-
peratur. Nec juvat dicere superiora
loca ideo esse frigida, qvod *calorem im-*
pediunt frigidiores quidam montes, quia di-
cere Solem esse igneæ naturæ & tamen
datis his impedimentis, non posse illum
operari in adstans, sed potius in distans,
est conditorium, est contrarium ex-
perientiæ sanæ. Præterea & heic obser-
vabit, qvod diximus prius in initio pa-
rag: nempe igne ubi copiâ affuerit ma-
iori, proprium consumere subjectum.
3. *Respond.* *Erratum demonstrando*, ubi
solis ac ignis communem indolem pro-
baturus, assumit loco probationis *essen-*
tia ignis (utor verbis ipsius) sed *remota*
maxi-

maxime, si propria forent, ut procul
apparere figurâ rotundâ, lucere, mica-
care &c. quod fallit & ceu otiosum præ-
terit, *essentialis proximum*, quod iam sæpius
diximus, sæpius etiam à Sole removi-
mus. His adeo sublatis, nec concede-
re possumus solem calefacere per *mo-
tum*, siqvidem inter agens & patiens,
contactus intercedat necesse est, sed quis
contactus est inter motum in Cœlo &
nostrum Aërem? Deinde ut taceamus,
qvod mundus ex hac assertione, spatio
unius diei caruisset *calore* regnante Jo-
suâ, Jos: 10. v. 12 & seqq. vel ipsa *Luna*,
foret calidissima, quia nobis ut proxi-
ma, sic velocissime cursum suum absolvit.
Neque concedimus Solem ca-
lefacere per *lumen* aut *radios*: quoniam
in *genere* considerata sunt *entia intentio-
nalia*, quæ reale quid ut calorem, aut
substantiale, ut ignem nequeunt pro-
ducere: Et in *specie* *circulum* hæc sunt
notanda: quod dies hiberni æstivis in-
terdum sunt lucidiores, & noctes sere-
niiores: semper tamen eo sunt frigidiores
noctes, & dies non calidiores. Ver-

bo; Si Sol calefacit per lumen, ut lumen,
quæ erit ratio, quod luna, squamæ pi-
scium &c. aërem non calefaciunt? si ut
Solis lumen est, hoc præstat, det quis
nobis rationem discriminis, inter alte-
rius & Solis lucem, cum in specie con-
veniat. Nendum calefacit *in specie* per
radios, ceu *per se*, quia anno unoquoq;
sunt illi æquales, verum non calor. Er-
go unice reliquum est & tutissimum, di-
cere solem calefacere *per effluvia*, extra-
hendo scilicet atomos igneas potissi-
mum è terra, nam continent in se quo-
què ignem corpora mixta, qui depre-
hensus elicitur, ubi agitantur, *ut supra*.
Dum idem Sol beneficio suorum radio-
rum, secum pariter unit ac colligit i-
gnem per aërem dispersum, ac illuc
projectum à *Vesuvio*, monte in Campa-
nia, *Etna* in Sicilia, *Hecla* in Islandia &
quos plures numerant *Geographi*. Ade-
oq; dū distingvimus inter terræ *essentiā*
& *existentiā*, inter corpora *simplicia* &
mixta, inter atomos *ligatas* & *liberas*, una
cū calore ipsam quoq; in aëre adesse *Ignis*
substantiam, testatur vel nobis tacentibus

Dantu-

Danubius, qui Anno 1573. ita exaruit, ut pluribus in locis aperuerit vadum: testatur ipsa nobis vicina Muscovia, quæ etiamnum memorat pagos, memorat sylvas, segetes, quibus ipsum ignem aëri inesse probavit, Anno 1526. Sed ad nostri thematis affectiones revertamur..

§. IV.

Restant etiamnum intactæ quædam affectiones, quas inter & referas Solis rotunditatem, quâ globosam est. Nam siue orientem siue occidentem, boream aut austrum contemplatus fueris conversus, eandem tamen figuram, æq; rotundam sphærā, ac eundem æqualiter solem advertes. Sola figura sphérica inter omnes hoc habet privilegii, ut omni ex parte rotundam oculis nostris figuram represe[n]tet. Adde: quin finis Solis globosam requirebat figuram ut lumen in terras longe latè diffusum dimitteret. Nam à circulo piano tantum lumen duntaxat reflecti potest. quanta est interior dimetriens, in globo autem longe plus. Ut subtiliter disputat subtilissimus ille Scaliger, citante Wendelino. Qvod vero nobis planus appareat Sol, causam demus nūniæ distantiæ, quâ non advertimus partes quasdam esse remotiores.

Qui vero solis tollunt *motum*, iniqui
 sane sunt, cum *scriptura*, quæ evincit
 solem retro cessisse Esaiæ 38. 8. evincit
 solem *oriri & occidere*, evincit etiam,
 quod *exeat sol ut sponsus de thalamo suo,*
ac latetur ut gigas ad currentum viam suam.
 in psalmo Prophet 19. &c. tum *ipsi*
manifestissimæ experientiæ. Nam ultra du-
 centa septem millia milliarium hora
 unaquaq; peragrans, æq; libere in cœ-
 lo movetur ac pisces in aqua & volu-
 cres in aere, hoc addito discrimine,
 quod nec cibi indigus sol, nec regio-
 num commodiorum avidus, nec ini-
 micum aliquem timens, vel huc, vel
 illuc trahatur imaginatione, sed virtu-
 te in prima sibi inditâ creatione, motu
 simpliciter unico, serie ut certâ, sic
 constatissimâ pergit ab ortu ad occa-
 sum. Quæ cum egeant ulteriori ex-
 plicatione, dicimus I. *Solem per se* \mathfrak{C} li-
 bere moveri, \mathfrak{C} non ad cœli ut volunt aliqui
motum accommodari, (α) quia constat hoc
 ipsum à sacris, quæ attulimus testimo-
 niis (β) quod nec terra, nec cœlum
 pro-

proprie dictum movetur, sed astra &
soluna (γ) quia motus ipsi à cœlo da-
tus, foret violentus; & nullum violen-
tum est diuturnum, propriâ contradic-
centium confessione. Adeoq; dum di-
cimus solem non moveri *volutatione*,
vel *conversione*, sed *progressione*, eaq; non
violentia, sed propria; ponimus etiam
solem cœlum, ut corpus fluidum, se-
care *absq; vacuo*, quod iterum proba-
turi sumus à piscibus in aqua, & volu-
cribus in aëre; tum demum attendentes
ad beneplacitum Dei creatoris, distin-
givimus inter corpora ea, quæ gravia
sunt in *loco suo naturali & violento*, sub-
latis omnibus cœli partibus densioribus
nam nigrorem quem observarunt a-
liqui circa polum antarcticum, esse
stellas, non *per se* obscuriores, sed *per*
accidens ab nimiam distantiam existima-
mus) tuto statuamus licet solem 2. *vir-*
tute propria moveri, quod probatum i-
mus (I) *ā negatione formæ assistentis*, quæ
apparet in unaquaq; ferme pagina.(II)
ipositione interni principii, ut constat ex
parag.

parag. 5. Memb. 2. (III) à declaratione
perfectionis in unaquaqz creatura, quod sci-
licet constat suâ materiâ & formâ tam-
quam partibus essentialibus. Qvibus
etiam addimus distinctionem inter *cor-*
pora sublunaria, quæ naturaliter ab ex-
terno principio, diversimode admota
suo ubi quisunt, & *solem*, qui condito-
ris singulari beneficio, non secus acre-
liqua cœlestia, istiusmodi motus est
immunis, tam de aliis causis, quam quod
ad motum localem (si modo de omni
in genere hic agere velis) excepta for-
mali causa, non tantum concurit *gen-*
rans naturale, sed etiam is, qui omne
qvod est creavit, ac dicitur ens *supra*
naturale, relictâ à nobis illorum con-
tradictione, qvi dicunt solem *naturaliter*
à principio *externo moveri*, nam natura-
le excludendo externum, præsupponit
internū agens. Interim ut 3. probemus,
uno & simplici motu moveri solem ab ortu in
occasum, ne usquam ab occasu in orum pro-
gressurū; argumentum adducimus ex Wende-
lino hoc modo: Rem unam & numero ean-
dem, uno & eodem tempore, circa sui disten-
sionem & partium distractiōnem, in partem
simul

simul dextram & sinistram moveri adūrat
est: Atque sphæra solis, facientibus ipsis ad-
versariis, res una est numero eadem: Ergo
citra sui distensionem vel distractionem, eo-
dem tempore in occasum simul & ortum,
hoc est dextram & sinistram moveri nequit.
In Majoris probationem exemplo sibi
ponit consolidatam ferri laminā, qvam
duo in diversa trahunt diversis & sepa-
ratis vicibus, non autem, simul in eo-
dem puncto. Breviter; Annuum motum
dant quotidie diversa puncta, non con-
trarius motus.

§. VI.

Suo autem in descensu, varia signa
Cœlestia, errantia & non errantia exit
Sol visitatum, adeoq; tanto magis va-
rius est & efficax ejus *influxus* in vicis-
titudinum, in generationum, in corru-
ptionum, in ipsarum demum tempe-
statum varietatibus. Credunt enim So-
le converti Heliotropium. Credunt e-
tiam Authores, quod arborum succus,
prius ad radicem collectus, circa sol-
stitium brumale arborum ad summa-
se retrahat, ope Solis sursum tendendo.
Breviter; Generantur hujus beneficio

herbae

parag. 5. Memb. 2. (III) à declaratione
perfectionis in unaquaq[ue] creatura, quod sci-
licet constat suâ materiâ & formâ tam-
quam partibus essentialibus. Qvibus
etiam addimus distinctionem inter *cor-*
pora sublunaria, quæ naturaliter ab ex-
terno principio, diversimode admota
suo ubi quisunt, & *solem*, qui condito-
ris singulari beneficio, non secus acre-
liqua cœlestia, istiusmodi motus est
immunis, tam de aliis causis, quam quod
ad motum localem (si modo de omni
in genere hic agere velis) excepta for-
mali causa, non tantum concurit *gen-*
rans naturale, sed etiam is, qui omne
qvod est creavit, ac dicitur ens *supra*
naturale, relictâ à nobis illorum con-
tradicione, qvi dicunt solem *naturaliter*
à *principio externo moveri*, nam natura-
le excludendo externum, præsupponit
internū agens. Interim ut 3. probemus,
uno & simplici motu moveri solem ab ortu in
occasum, ne usquam ab occasu in orsum pro-
gressurū; argumentum adducimus ex Wende-
lino hoc modo: Rem unam & numero ean-
dem, uno & eodem tempore, citra sui disten-
sionem & partium distractiōnem, in partem
simul

simul dextram & sinistram moveri àdūrat
est: Atqui sphæra solis, parentibus ipsis ad-
versariis, res una est numero eadem: Ergo
citra sui distensionem vel distractionem, eo-
dem tempore in occasum simul & ortum,
hoc est dextram & sinistram moveri nequit.
In Majoris probationem exemplo sibi
ponit consolidatam ferri laminā, qvam
duo in diversa trahunt diversis & sepa-
ratis vicibus, non autem, simul in eo-
dem punc̄to. Breviter; Annuum motum
dant quotidie diversa puncta, non con-
trarius motus.

§. VI.

Suo autem in descensu, varia signa
Cœlestia, errantia & non errantia exit
Sol visitatum, adeoq; tanto magis va-
rius est & efficax ejus *influxus* in vicis-
itudinum, in generationum, in corru-
ptionum, in ipsarum demum tempe-
statum varietatibus. Credunt cum So-
le converti Heliotropium. Credunt e-
tiam Authores, quod arborum succus,
prius ad radicem collectus, circa sol-
stictum brumale arborum ad summa-
se retrahat, ope Solis sursum tendendo.
Breviter; Generantur hujus beneficio

herbae

herbæ, augentur segetes, corrumpuntur vegetantia, ut pleraq; hæc & alia affirmata exposuimus in parag. 6. Mēb. 2. (qvo & Candidum Lectorem remittimus) præter qvod verbo saltem negamus, *solem fatalem inferre mortalibus necessitatem, aut in voluntatem eorum exercere dominium*, siquidem ejus rei ventilacionem reservavimus ad specialium heic circa finem quæstionum decisionem. Qvo fit, ut his velis depositis, stemos promissis, arripiendo manu maxime concisa,

MEMBRUM QVARTUM

Eas, de qvibus diximus, cum quæstione
aliam resoluturum.

Vidimus ὄνοματολογίαν, peregrinus πραγματολογίαν, nunc ergo restant quæstiones heic evolvende, quarum unam in duas distribuimus, ut tanto magis distincta proponatur, distincta etiam explicetur.

QVÆST. I. An à Sole & reliquis astris determinetur voluntas hominum? Resp.

Inesse Soli & reliquis stellis mirum influxum, qvo vel ipsum hominem impugnant, quis nostrum, ceu novum admire-

miretur? Debilitantur namq; magis
vires nostræ mediâ æstate, quam nu-
perrime adventante. Afficimur quoq;
varie tam diversis Cœli constitutioni-
bus, ut modo lætemur, modo mœrea-
mur, rebus nostris gerendis cum ido-
nei, tum minus apti. Unde tandem non
deprehendimus, quomodo solis & side-
rum vis in reliquis admissa, solo in ho-
mīne tollatur: Cum singuli doctorum
probant aëris constitutionem magni
momenti esse, circa humorum & spiri-
tuum mutationem. Non tamen tanti
ut per humorem accrescentem & de-
crescentem, aut per spiritum turbatum
valeant astra *directe agere* in voluntatem
nostram, quod ipsum convincitur (α)
voluntatis libertate in agendo, ejusdem in-
differentiâ & indeterminata quidditate, re-
spectu futurorum (β) ab ejusdem immateria-
litate (γ) à defectu contrariarum qualitatum,
nam quæ alterando in se mutuo agent,
contrarias possidebunt qualitates (δ)
quod habent se astra, ut caufas univer-
sales, ad omnia sublunaria. Sed *indire-*
cte quod valeant concedimus, ipsius ni-
mirum

mirum inclinationis partu, à quo ad rem ipsam colligere non valet, nam etiamnum remansit voluntati potestas libera. Indeque dominantur licet astra hominum *temperamento*, & ex temperamento ipsis interdum *effectibus*, qui ut à temperamento fluunt, rationis jugum sæpe excutiunt: nihil tamen *specificando* reliquis nocebunt *studiis*, quæ ab hominis libero proficiscuntur arbitrio, eoque *inorganico*. Huc etiam *instantiam* refer, nempe quod *organo animæ corrupto*, *ipsa quoque actio labefacta corrupta*, quia eidem ad hanc vel illam actionem disposito, ipsa quoque anima succurrit consentiendo: tum etiam subjungas velimus responcionem dicti *Wendelini*:
Si scilicet de vegetantibus, de sentientibus potentia operationibus hoc accipientur uestigia de sensuum actionibus, de nutritione, augmentatione, diminutione, concoctione & similibus, quæ ab organis corporeis simpliciter dependent, hominisq; arbitrio non subjacent, dubio procul verissima est instantia & non aliter. Sic tandem singulis his observatis paucis saltem ad sequentem.

QVÆST. II.

QVÆST. II. An fato Astrologico sui certi
sint limites? Respond:

NAm dicunt quidem Genethliaci sua
præcepta innumerabilibus observationibus comprobata esse; verum plurimos mortem nihil timentes, occubuisse constat. Dicunt astra occultam habere vim, item ex Sacris constare, quod signa sint futurorum; verum nec vim eorum agnoscimus in immaterialibus, nec certitudinem de contingentibus. Addimus etiam quod à particulari, & contingent ad universale & necessarium argumentari, aut incertum per æquum in certum roborare, ut in omnibus, sic maxime in hoc loco erit lavare laterem, auram captare, aquam haurire cibos. Notant sperata, negligunt insperata. Si semel accidit, quod fuit in votis vigili cura id nouum est. Contrarium si contingit, decies missum, negletum, negatum est, dicete Speratio. Imo imbecillitatis humanæ oblitum innumerabili stellarum multitudine, cum admirabili earum varietate, cum quotidianâ & multiplici motuum,

tuum, positionum, ipsarumqe configura-
tionum mutatione, etiam tenentur
*Genethliac*s** momentum horæ, quo vel cō-
ceptus, vel in lucem editus est infans
novisse, tum subtiliter applicare siderum
positus ad illud ipsum: si modo suam
sententiam servare velint. Et esto quod
dicant in omnibus se non erratuos; de-
prehendant utique stellas quo situ, quo
vigore fuerint, cum ille in quem inqui-
runt, nasceretur: At unde tantum sive-
ribus in ipsam nostram mentem impe-
rium? unde tanta potestas? Ut egre-
gie inter Historicos, hac de re differit
Barclaijus in sua *Argenide* libr: II. pag:nobis 243. & seqq: præter quod negat a-
stris influentiam in corpora nostra.

QVÆST. III. *An Sol festo Paschato*s* tripu-
diet in ortu Respond:*

Sunt non pauci inferioris subsellii ho-
minum, qui malâ Scripturæ accom-
modatione, & non meliori ad experi-
entiam provocatione, certâ fide credi-
dere, credunt etiamnum, ac nisi perti-
naciā ad omnem exosi, locum relin-
quent

quant correctioni, vel posthac tenaci-
ter sunt credituri, solem ut omnia sub-
lunaria tripudiasse resurgente Crea-
tore, & tripudiare hodietenus. Verum
si literali hic standum sensu, non tan-
cum Sol, non luna, non cæteri planetæ,
sed & totus & tantus, quantus unquam
est, erit aut fuit siderum exercitus, tri-
pudiaret ita saltans, saltaret exiliens, &
exiliret tripudians: ut taceamus non
debuisse istum saltum, tam brevi auro-
ræ tractu, tam arcto tempore, tam ab-
rupto spatio transfigi, sed vel totâ die, ad-
dimus die naturali, Græcis νυχτιμεροι di-
cta. Quia sol per gradus, nunc his, nunc
aliis terræ habitatoribus, citius orienta-
libus, tardius autem occidentalibus
oritur aut occidit, nunquam par-
tes traditas subterfugiens, aut remorā
patiens, singulis stato tempore vacans.
Tum sit quod experientia idem habe-
ant, ea tamen rustica est & fallax, quæ
sæpius admittit contrarium: qvamvis
nec negamus vapores, Vere & Autu-
mno liberos grassantes, sic hodietenus

posse hominum oculos ludere, posse etiam hominum oculos decipere, ut olim se fellerunt Rhodienses, qui sealige-
ro jam pueri retulerunt, solem exulta-
se die divi Baptistæ. Qvod nos; sed jam
de tabula manum. Tui interim favo-
ris sit rogo, *Candide Lector*, me tenerum
virgultum non omittere, me herbam
gliscentem non derelinquere, sed mihi
infirmo vires, imaturo judicium, & tñ
periclitanti vela subministrare secūda,
tua ad hoc ipsum Te provocante beni-
gnitate. Sic laudem tuam canet istud
virgultum, & ex mera Dei gratia ac-
crescit illa herba: Nam ipsæ etiam
literæ suam vident imbecillem, suam
vident puerilem, vident quoq;
virilem ætatem!

GLORIA ALTISSIMO!

Viro

Viro Juventi

Natalium splendore, morum elegantia ani-
mig, cultu politissimo

DN. HAQVINO A. WJJSING
Populari ac consangvineo dilectissimo,
in florentissima Acad. Aboensi de SOLE e-
ruditè disputanti :

Naturam SOLIS rutili Wjjsing benevolens,
Eximiam laudem colligi inde tibi,
Quodq; probat presens Tua dissertatio, quare
Laurea pierides mox tibi ferta parant :
Gratulor ergotibi merito. Literate satelles,
Cognatusq; cuius, eum simulatq; Pætri!
Mæte novis ausis! Rex SOLIS cuncta secundet
Cæpta! vale longum! deniq; vive diu!
gratulabundus accinebat
PETRUS S. ULNERUS.

Viro Juventi,

Perexlimio ac Præstantissimo

DN. HAQVINO WJJSING
Patriotæ ac consangvineo pluri-
mum honorando.

Cernere Phæbejum fidus, jovis ales aduncus,
Quit fixis oculis, non tamen ullus homo.
Terrigenis Wjjsing reliquis præstantior ergo
Censeris, solem quod videas animo.

L. Mg; quamvis festinare

A. MELLIN.

S. R. M. Alumnus.

Nullas præstantiores opes relinquent suis
filiis cordati parentes, quam si eos bonis
instructos artibus & bene moratos a se dimi-
serint. Probat enim hoc ipsum dictū Aristippi,
qui cum ad littus Rhodium naufragio ejectus
esset, & socii digressuri quærerent quid ille nun-
tiari domi vellet, hoc unum referrent jussit; *Etas*
*opes filii parandas, que naufragio non peri-
rent.* Scilicet non immerito optimum id audit
Patrimoniū, quod non rebus pereuntibus suam
debet perennitatem, quod nec fluxus fortunæ
moderatur, sed virtutibus & doctrinis constans,
extra regnum omnis fortunæ procul in tuto
adeo positum est, ut lædi ullo modo nequeat.
Proinde felix omnimodè censendus sit ille, qui
primum à parentibus pie enutritus, etiam ab i-
psis dimissus, tali semper litat thesauro, qualem
non livore dax, non annorum series, nec fuga
temporū eripere, mutare atq; dissipare possunt.
Et quoniam hæc singula in te Frater sincere a-
mande, singulariter quadrent, ubi circa vete-
riorem veterum Persarum Dei imaginem (So-
lem scilicet) temet exercitaturus, egregium sa-
ne profers industria exercitatoris exercitium,
quid ni totus in gaudium? torusq; effundat in
lætitiam? Et tu ipse pede velox, proporre per-
ge, quò cœpisti, ut nomen & omen olim ha-
beas, meritoque etiam veræ sapientiæ decus
audias. *Vale!*

*Las lineolas fraterno
In Agola raptim scripsi adfectu adject
d. 18. Nov. A. 1685. DAVID Wijsing.*

Loco in excelsō sedem fixissimā Musas,
haut iūmeritō fabulati sunt Poētæ, &
abores, sudorem, vigilas earum ad a-
tria nos ducere, dixit Antiquitas: Nam
eo ipso indigitatur, quod rerum suū
arbiter, montem hunc mortalibus fece-
rit aditu difficultem, ne quid venderet
sine magno labore. Hoc ipsum cogi-
tans perpendit noster Wittius doctrinā
ideo peregrinus, quia ut studiis, vigiliis
ac laboribus se nunquam subduxit, sic
jam ceu calidi sudoris testem, hanc di-
putationē marte proprio confectā, nec
non conciē compositam, in lucem pro-
duxit, productam defensamq; corā sin-
gulis non sine laude deponit. Iccirco
ego huic in paucis dilecto benē cupi-
ens, mihi gaudeo, ipsi gratulor! .urum
non aurum ambienti. votisque simul ex-
peto, metam desideratam faustus at-
tingat, Laureæ lauream mercedem,,
studiis suis apprimē dignam referat,
relatāque plenā felicitate felix frua-
tur.

Quod optat ejus amantissimus
JONAS P. Swanberg
Wex. Smol.

Quemadmodum colonus dum terram colit,
S semen spargit frugem copiosam tempore
autumnali expectat. Ita quoq; ille qui juveni-
libus annis, spretis omnibus difficultatibus, vi-
gili curâ Musis invigilat, studiorum cursu per-
acto, cumulata reportat præmia. Hæc satis in-
per amande Dn. Patriota perpendisti, minime
ignorans, quod et si multa artibus incumben-
ti liberalibus obstant, istis râmen strenue de-
veratis, immortalis sese insinuat corona; quod
quoq; nunc doctâ monstras disputazione egre-
giè à Te scripta arg; defendenda. Ad quod
laudabile propositum, ex intima cordis pene-
tralibus voveo, ut tibi Magnus Rex olympi be-
nedicat! ut illud tandem tibi ipsum in hono-
rem, Patri tuo in solamen, cognatis & amicis
in gaudium, reipublicæq; in uelitatem vergat
desiderabilem! adjectum

JOHANNES HORNAEUS.

